

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6 Vtrum congruo tempore fuerit data.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

personarum locum non habet. Nō enim est personarum acceptor qui ex liberalitate de suo dat vni, & non alteri: sed si esset dispensator bonorū communium, & non distribueret aequaliter secundum merita personarum, esset personarū acceptor. Salutaria autem beneficia Deus humano generi cōfert ex sua gratia: vnde non est personarum acceptor, si quibusdam prae aliis cōferat. vnde dicit Aug. in lib. de predestinatione sanctorū: * Omnes quos Deus docet, misericordia docet: quos autem non docet, iudicio non docet. hoc enim venit ex damnatione humani generis pro peccato primi parentis.

AD TERTIVM dicendum, q̄ beneficia gratiae subtrahuntur homini propter culpam: sed beneficia naturalia non subtrahuntur, inter quae sunt ministeria angelorum, quae ipse naturarum ordo requirit, ut. per media gubernentur infima: & etiam corporalia subsidia, quae non solū hominibus, sed etiam iumentis Deus administrat, secundum illud Pl. 35. Homines & iumenta saluabis Domine.

¶ Super Questionis
maxime ad huc,
Articulum quintum
& sextum.

ARTICVLVS V.

¶ *Utrum omnes homines obligantur
seruare legem veterem.*

AD QVINTVM sic proceditur. Videtur q̄ omnes homines obligantur ad obseruandam veterem legē. Quicumque enim subditur regi, oportet, q̄ subdatur legi ipsius: sed vetus lex est data a Deo, qui est rex oīs terrarū, vt in Psal. 46. dicitur. ergo omnes habitantes terram tenebantur ad obseruantiam legis.

¶ 2 Præ. Iudaei saluari non poterant, nisi legem veterem obseruarent: dicitur enim Deuter. 37. Maledictus qui non pmanet in sermonibus legis huius, nec eos opere perficit. si igitur alij homines sine obseruantia legis veteris potuissent saluari, peior

fuisse conditio iudeorum, quam aliorum hominum. ¶ 3 Præ. Gentiles ad ritum iudaicum, & ad obseruantias legis admittebantur. dicitur enim Exo. 12. Si quis peregrinorum in vestra voluerit transire coloniam, & facere Phasē domini, circuncidetur prius omne masculinum genus, & tunc rite celebrabit, eritq; simul sicut indigena terra. Frustra autem ad obseruantias legales fuissent extranei admissi ex ordinatione diuina, si absque legalibus obseruantis saluari potuissent. ergo nullus saluari poterat, nisi legem obseruaret.

SED CONTRA est, q̄ Dion. dicit 9. cap. cæl. hier. * q̄ multi Gentilium p angelos sunt reducti in Deū: sed constat, q̄ Gentiles legē non obseruabāt. ergo absque obseruantia legis potuerunt aliqui saluari.

RESPON. Dicendum, q̄ lex vetus manifestabat præcepta legis naturae, & superaddebat quaedā propria præcepta. Quantum igitur ad illa, quae lex vetus cōtinebat de legē naturae, omnes tenebātur ad obseruantiam veteris legis, non quia erāt de veteri lege, sed quia erant de lege naturae: sed quantum ad illa quae lex vetus superaddebat, nō tenebātur aliqui ad obseruantiam veteris legis, nisi solus populus iudeorum. Cuius ratio est: quia lex vetus, sicut dictum

A est, * data est populo iudeorum, ut quandam prerogatiuam sanctitatis obtineret propter reuerentiam Christi, qui ex illo populo nasciturus erat. Quaecūque aut statuantur ad specialem aliquorum sanctificationem, non obligāt nisi illos: sicut ad quēdam obligantur clerici, qui mancipātur diuino ministerio, ad quae laici non obligātur. similiter & religiosi ad quēdam perfectionis opera obligantur ex sua professione, ad quae saeculares non obligantur. & similiter ad quēdam specialia obligabatur populus ille, ad quae alij populi non obligabantur: unde dicitur Deuter. 18. Perfectus eris, & absque macula coram domino Deo tuo: & propter hoc etiam quādam professione utebantur, ut patet Deut. 26. Profiteor hodie coram domino Deo tuo &c.

B AD PRIMVM ergo dicendū, quod quicumque subduntur regi, obligantur ad legem eius obseruandam, quam omnibus communiter proponit: sed si instituat aliqua obseruanda a suis familiaribus ministris, ad hæc ceteri non obligantur.

AD SECYNDVM dicendum, quod homo quātō Deo magis coniungitur, tantō efficacius cōditionis: & ideo quanto populus iudeorum erat astrictus magis ad diuinum cultum, dignior alijs populis erat. unde dicitur Deut. 4. Quae est alia gens sic incluta, ut habeat ceremonias, iustaq; iudicia, & uniuersam legem? & similiter etiam quātum ad hoc sunt melioris conditionis clerici, quā laici: & religiosi, quā saeculares.

C AD TERTIVM dicendum, q̄ Gentiles perfectius & securius salutem consequerentur sub obseruarijs legis, quam sub sola lege naturali: & ideo ad eas admittebantur. Sicut etiam nunc laici transeunt ad clericatum, & saeculares ad religionem, quamuis absque hoc possint saluari.

ARTICVLVS VI.

¶ *Utrum lex uetus conuenienter data fuerit tempore Moyfi.*

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur q̄ lex vetus non conuenienter fuerit data tempore Moyfi. Lex. n. uetus disponebat ad salutem, quae erat futura per Christum, sicut dictum est: sed statim homo post peccatū indiguit huiusmodi salutis remedio. ergo statim post peccatum lex uetus debuit dari.

D ¶ 2 Præ. Lex uetus data est propter sanctificationem eorum, ex quibus Christus nasciturus erat: sed Abraham incepit fieri promissio de semine, quod est Christus, ut habetur Genes. 12. ergo statim tempore Abraham debuit lex dari.

¶ 3 Præ. Sicut Christus non est natus ex aliis descendentibus ex Noe, nisi ex Abraham, cui facta est promissio: ita enim non est natus ex aliis filiis Abraham, nisi ex Dauid, cui est promissio renouata, secundum illud 2. Reg. 23. Dixit vir, cui cōstitutum est de Christo Dei iacob. ergo lex vetus debuit dari post Dauid, sicut data est post Abraham.

E SED CONTRA est, quod Apostolus dicit ad Gal. 3. quod lex propter transgressionem posita est, donec ueniret semen cui promiserat, ordinata per angelos in manu mediatoris, id est, ordinabiliter data, ut glos. * dicit. ergo congruum fuit, ut lex uetus illo temporis ordine traderetur.

RESPON. dicendum, quod cōuenientissime lex uetus data fuit tempore Moyfi. Cuius ratio potest accipi ex duobus, secundū quod quilibet lex duobus generibus hominum imponitur. Imponitur. n. quibusdam duris & superbis, qui per legē compefcuntur & domantur. Imponitur etiam bonis, qui per legem

Art. prae.

3. q. 70. ar. 9.
ad 2. & 4. di.
1. q. 1. ar. 2. q.
4. co. & Gal.
3. lec. 7.

Glos. ordi.
nata ibi.

legem instructi adiuvantur ad implendum quod intendunt. Conueniens igitur fuit tali tempore legem veterem dari ad superbiam hominum conuincendam. De duobus enim homo superbiebat. scilicet de scientia, & de potentia. de scientia quidem, quasi ratio naturalis ei possit sufficere ad salutem. Et ideo, ut de hoc eius superbia conuinceretur, permixtus est homo regimini suae rationis absque adminiculo legis scriptae: & experimēto homo discere potuit, quod patiebatur rationis defectum per hoc, quod homines usque ad idolatriam, & turpissima vitia circa tempora Abrahāe sunt prolapsi. & ideo post haec tempora fuit necessarium legem scriptam dari in remedium humanae ignorantiae: quia per legem est cognitio peccati, ut dicitur Rom. 5. Sed postquam homo est instructus per legem, conuicta est eius superbia de infirmitate, dum implere non poterat, quod cognoscebat. & ideo sicut Apostolus concludit Rom. 8. Quod impossibile erat legi, in qua infirmabatur per carnem, misit Deus filium suum, ut iustificatio legis impleretur in nobis. Ex parte vero bonorum lex data est in auxilium, quod quidem tunc maxime populo necessarium fuit, quando lex naturalis obscurari incipiebat propter exuperantiam peccatorum. Oportebat enim huiusmodi auxilium quodam ordine dari, ut per imperfecta ad perfectionem manderentur: & ideo inter legem naturam, & legem gratiae oportuit legem veterem dari.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod statim post peccatum primi hominis non competebat legem veterem dari, tum quia nondum homo recognoscebat se ea indigere de sua ratione confusus: tum quia adhuc dictamen legis naturae nondum erat obtenebratum per consuetudinem peccandi.

AD SECUNDVM dicendum, quod lex non debet dari nisi populo. est enim praecipuum commune, ut dictum est: & ideo tempore Abrahāe data sunt quaedam familiaria praecipua, & quasi domestica Dei ad homines sed postmodum multiplicatis eius posteris, intantum, quod populus esset, & liberatis eis a seruitute, lex conuenienter potuit dari: nam serui non sunt pars populi, vel ciuitatis, cui legem dari cōpetit, ut Philosophus dicit in 3. Politica. *

AD TERTIVM dicendum, quod quia legem oportebat alicui populo dari, non solum illi, ex quibus est Christus natus, legem acceperunt, sed totus populus consignatus signaculo circumcisionis, quae fuit signum promissionis Abrahāe factae, & ab eo creditae, ut dicit Apostolus. Rom. 4. & ideo etiam ante David oportuit legem dari tali populo iam collecto.

QVAESTIO XCIX.

De praecipis veteris legis, in sex articulos diuisa.

DE INDE considerandum est, de praecipis veteris legis.

Et primo, de distinctione ipsorum. Secundum, de singulis generibus distinctis.

CIRCA primum quaeruntur sex.

¶ Primo, Vtrum legis veteris sint plura praecipua, vel vnum tantum.

¶ Secundo, Vtrum lex vetus contineat aliqua praecipua moralia.

¶ Tertio, Vtrum praeter moralia contineat caeremonialia.

¶ Quarto, Vtrum contineat praeter haec iudicialia.

¶ Quinto, Vtrum praeter ista tria contineat alia. ¶ Sexto, De modo quo lex inducatur ad praedictorum.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum in lege veteri contineatur solum vnum praecipuum.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur quod in lege veteri non contineatur nisi vnum praecipuum. Lex enim nihil aliud est, quam praecipuum, ut supra habitum est: sed lex vetus est vna ergo continet nisi vnum praecipuum.

¶ 1. Praet. Apostolus dicit Rom. 13. Si quod est aliud mandatum, in hoc uerbo inestauratur. Diliges proximum sicut teipsum: sed istud mandatum est tantum ergo lex vetus non continet nisi vnum mandatum.

¶ 2. Praet. Matth. 7. dicitur. Omnia quaecumque uultis ut faciant uobis homines, & uos facite illis. haec enim lex & prophetae: sed tota lex uetus continetur in lege, & prophetis. ergo lex uetus non continet nisi vnum praecipuum.

SED CONTRA est, quod Apostolus dicit ad Epistolam. Legem mandatorum decretis euacuans. & loquitur de lege veteri, ut patet per gl. * ibidem. ergo uetus continet in se multa mandata.

RESPON. Dicendum, quod praecipuum legis obligatorium, est de aliquo quod fieri debet, ut tunc aliquid debeat fieri, hoc prouenit ex necessitate alicuius finis. Vnde manifestum est, quod deus praecipit, quod importet ordinem ad finem, quantum scilicet illud praecipitur, quod est necessarium, uel expediens ad finem. Contingit autem unum finem multa esse necessaria, vel expediens, & secundum hoc possunt de diuersis rebus uerba praecipua, in quantum ordinantur ad unum finem. Vnde dicendum est, quod omnia praecipua legis veteris sunt vnum secundum ordinem ad finem: sunt tamen multa secundum diuersitatem eorum, quae ordinantur ad illum finem.

AD SECUNDVM ergo dicendum, quod lex uetus non est una secundum ordinem ad finem, uetus tamen continet diuersa praecipua secundum directionem eorum, quae ordinantur ad finem. Sicut ars aedificatoria est una secundum unitatem finis, tendit ad aedificationem domus: tamen continet diuersa praecipua secundum diuersos actus ad ordinatos.

AD SECUNDVM dicendum, quod sicut Apostolus dicit 1. ad Tim. 1. Finis praecipii, caritas est. actus omnis lex intendit, ut amicitiam constituat, & ad minimum adiuuicem, vel hominis ad Deum. & ad tota lex impletur in hoc uno mandato. Diliges proximum tuum sicut teipsum, sicut in quodam praecipuo datur omnium. In dilectione enim proximi clauditur et Dei dilectio, quoniam proximus diligatur propter Deum. unde Apostolus hoc unum praecipuum posuit pro duobus, quae sunt de dilectione Dei & proximi, de quibus dicit dominus Matth. 22. haec duo mandata pendet omnis lex & prophetae.

AD TERTIVM dicendum, quod sicut dicitur in 9. Praet. Amicabilia quae sunt ad alterum, uenerunt curam amicitiae, quae sunt homini ad seipsum, dum scilicet homo ita se habet ad alterum sicut ad se: & ideo illud quod dicitur, Omnia quaecumque uultis ut faciant uobis homines, & uos facite illis, explicatur, quod regula dilectionis proximi, quae etiam implicat

q. 90. ar. 2. & 3. q. 96. ar. 1. & 2.

Cap. 1. a medio, 10. 5.